

Grupo Parlamentario de Izquierda Confederal

A LA MESA DEL SENADO

EL GRUPO PARLAMENTARIO DE IZQUIERDA CONFEDERAL (ADELANTE ANDALUCIA, MÁS PER MALLORCA, MÁS MADRID, COMPROMÍS, GEROA BAI Y CATALUNYA EN COMÚ PODEM), a instancia del senador Carles Mulet (Compromís) y de acuerdo con lo que establecen los artículos 174 y 175 del Reglamento de la Cámara, solicita la tramitación en la Comisión de Agricultura, Pesca y Alimentación, de la siguiente **Moción sobre la plaga *Delottococcus aberiae*, o “cotonet de Sudáfrica”**

EXPOSICIÓN DE MOTIVOS

La plaga *Delottococcus aberiae*, o “cotonet de Sudáfrica” es foránea, no existente ni en el País Valenciano ni en el Estado español con anterioridad al 2009. Plaga que entró en nuestro territorio por importaciones procedentes de terceros países. Es en los primeros meses de 2009 cuando se detecta en la población de Benifairó de les Valls (València) al observar los agricultores unas deformaciones muy intensas en los frutos de naranjos y clementinas, por lo que lo comunican al servicio de protección de vegetales de la Conselleria de Agricultura de la Generalitat Valenciana.

Como era de suponer la plaga llegó unos años antes y fue implantándose en esa zona, hasta llegar a notarse sus daños con intensidad. Es en ese momento, en el de la constatación de los graves daños, cuando se procede a estudiarla para identificar al insecto que los provocaba, llegando los expertos a la conclusión de que nos encontramos ante la especie *Delottococcus aberiae*, una especie originaria del África subsahariana, por lo que se considera que su entrada en la Península se produjo por la importación de cítricos de Sudáfrica que se había realizado años antes por el Puerto de Sagunt.

Lo primero que hay que aclarar es que se actuó de mala fe importando frutos con plagas de otros países. Segundo, que al ser el control de entrada en frontera competencia estatal la inspección fitopatológica en el Estado español corresponde al Ministerio de Agricultura. La falta de rigor en el control de las importaciones, sin quitar responsabilidad a los exportadores de Sudáfrica y a los importadores de esa fruta, es negligencia del Ministerio. Este organismo siempre ha estado bajo la dirección política de dos partidos: PP y PSOE. Valga esto para señalar que, cuando sus representantes en el País Valenciano sacan pecho en defensa de lo valenciano, olvidan reclamar a los suyos en Madrid mayor contundencia y buen hacer en sus competencias. Por lo tanto, sin medias tintas, se debe afirmar que quién ha fallado es Madrid y los partidos que gobiernan desde Madrid. Ahora, su falta de gestión ha repercutido y repercute en nuestros agricultores, víctimas del desprecio hacia los valencianos y su agricultura.

Grupo Parlamentario de Izquierda Confederal

En la actualidad nos encontramos en peores circunstancias en el control de entrada de productos hortofrutícolas, ya que también se realiza en otros puertos europeos, como Rotterdam, por donde están entrando nuevas plagas que destrozan la agricultura. Ni el Gobierno central de Madrid, ni el de Bruselas, ni nuestros eurodiputados se preocupan por solucionar esta cuestión o que se establezca un control de entrada exhaustivo en fronteras.

Pero si la plaga es detectada técnica y oficialmente en el 2009, ¿Qué han hecho desde entonces los gobernantes en Madrid y en el País Valenciano que ocupaban los cargos de responsabilidad en materia de Agricultura? Pues, hay que decirlo clara y meridianamente: nada.

Ante la detección de la plaga existían productos fitosanitarios que podían ser efectivos contra ella. Así, se conformaron con el uso de plaguicidas como única herramienta de acción. Lo más fácil fue no hacer nada y no planificar el futuro, costumbre algo usual de políticos poco comprometidos con su tierra y de políticas con visión cortoplacista. Así, no contaron con el hecho que las plagas pueden hacerse resistentes a los venenos que se emplean contra las mismas y que sus efectos secundarios pueden repercutir negativamente sobre insectos útiles o sobre mamíferos, entre los que se encuentra la salud de los humanos.

Si recordamos lo ocurrido en el caso de la mosca blanca de los cítricos y el *Cales noacki*, recordarán también unos campos cuyos árboles goteaban exageradamente de melaza como excreción de esta plaga, circunstancia que hacía que fuese difícilmente controlable mediante productos fitosanitarios. La aparición de una materia activa medianamente eficaz (*butocarboxim*) parecía la solución. Sin embargo, era un costo añadido y pronto empezaron las generaciones resistentes al producto. Fue la introducción de un parasitoide llamado *Cales noacki*, la solución definitiva a esta plaga. Tuvimos la suerte de su aclimatación a nuestro clima y hoy, la mosca blanca no supone un riesgo gracias a este pequeño insecto, que se encuentra en todas las épocas del año y en todos sus estados de desarrollo.

En definitiva, esta experiencia nos confirma que las políticas de control de plagas deben realizarse con visión de futuro. En ese camino ha estado Compromís en la Generalitat desde que se formó gobierno en el 2015. En 2016 con el presupuesto nuevo pudieron comenzar nuevas líneas de solución. Concretamente, es en ese momento cuando empieza a estudiarse más a fondo esta plaga y a valorarse la posibilidad de control mediante parasitoides o predadores. En ese sentido se firmaron dos convenios con la Universidad Politécnica de València que han dado resultados clarificadores, la sintetización de una feromona atrapadora del *Delotococcus aberiae* y la búsqueda de un depredador del mismo. Si la Conselleria de Agricultura, gestionada por Compromís, no hubiera iniciado esas dos líneas de investigación contra la plaga del cotonet de Sudáfrica, ahora nos encontraríamos con los plaguicidas prohibidos por la UE y sin solución alguna.

Grupo Parlamentario de Izquierda Confederal

Cuesta entender que mientras los laboratoritos valencianos trabajan para hacer frente a este tipo de plagas, el Gobierno apueste por llevarse a Galicia cuatro laboratorios valencianos de referencia en control de plagas, lo que supone dismantelar dos secciones del IVIA y otras tantas de la Universitat Politècnica de València.

El ministro Luis Planas está demostrando con sus actuaciones no tener la más mínima sensibilidad por el sector citrícola, al atacar la I+D+I valenciana y la diezmada agricultura mediterránea, para reubicarla precisamente en autonomías que son especialmente mimadas por el Ministerio en cuanto a precios y atención a sus problemas.

Cuando tenemos dos soluciones viables de lucha contra la citada plaga, ahora falta que Madrid autorice y ayude a combatirla con esas dos herramientas efectivas y que no provocan daño medioambiental ni en la salud de las personas.

Toca ahora reclamar al actual Gobierno sensibilidad por los agricultores. Ellos también son pueblo y pueblo del más desfavorecido. Además de autorizar la suelta masiva del parasitoide, deberían aprobar ayudas para los perjudicados por esta plaga. No vengan con populismos en los ayuntamientos, para luego en Madrid pasar de ayudar a nuestros agricultores. El que gobierne en Madrid que demuestre ahora que está a favor de los agricultores.

Igualmente es interesante recordar cómo Compromís se quedó solo en el Senado primero presentando un escrito no de ratificación del acuerdo con Sudáfrica (que nadie más votó a favor) y cómo acto seguido fue el único partido que votó en contra de ratificar por la Cámara Alta el acuerdo de la UE con los cinco países del África meridional, en abril de 2018.

En el escrito de no ratificación ya se alertaba de las plagas descontroladas desde Sudáfrica, y ahora dos años después de que PSOE, Podemos, PP o Ciudadanos ratificaran este acuerdo a pesar de las advertencias de Compromís, plagas como el *cotonet* son lamentadas por todos.

Por ello la Comisión de Agricultura, Pesca y Alimentación del Senado insta al Gobierno a:

- 1.- La urgente autorización por parte del Ministerio de la suelta masiva del parasitoide *Anagyrus aberiae*, que se ha demostrado eficaz con la lucha contra esta plaga, ya que la competencia en su suelta es estatal.
- 2.- A apremiar al ministro de Agricultura en esta tarea y a establecer un presupuesto para ayudar a los perjudicados por esta plaga y para dotar de ayudas para construir con urgencia insectarios de reproducción del parasitoide que combate el *Delottococcus aberiae*.
- 3.- Exigir a los partidos que configuran el Gobierno a ejercer la necesaria presión para el aumento del control en los puertos y aeropuertos, de productos hortofrutícolas tanto en los estatales como en los europeos, principalmente el de Rotterdam, por el que entran los mayores volúmenes de cítricos sudafricanos.

Grupo Parlamentario de Izquierda Confederal

A LA MESA DEL SENAT

EL GRUP PARLAMENTARI D'ESQUERRA CONFEDERAL (ADELANTE ANDALUCIA, MÉS PER MALLORCA, MÁS MADRID, COMPROMÍS, GEROA BAI I CATALUNYA EN COMÚ PODEM), a instància del senador Carles Mulet (Compromís) i d'acord amb el que estableixen els articles 174 i 175 del Reglament de la Cambra, sol·licita la tramitació a la Comissió d'Agricultura de la següent **Moció sobre la plaga *Delottococcus aberiae*, o "cotonet de Sud-àfrica"**

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

La plaga *Delottococcus aberiae*, o "cotonet de Sud-àfrica" és forana, no existent ni al País Valencià ni en l'Estat espanyol amb anterioritat al 2009. Plaga que va entrar en el nostre territori per importacions procedents de tercers països. És en els primers mesos de 2009 quan es detecta en la població de Benifairó de les Valls (València) en observar els llauradors unes deformacions molt intenses en els fruits de tarongers i clementines, per la qual cosa ho comuniquen al servei de protecció de vegetals de la Conselleria d'Agricultura de la Generalitat Valenciana.

Com era de suposar la plaga va arribar uns anys abans i va anar implantant-se en aqueixa zona, fins a arribar a notar-se els seus danys amb intensitat. És en aqueix moment, en el de la constatació dels greus danys, quan es procedeix a estudiar-la per a identificar a l'insecte que els provocava, arribant els experts a la conclusió que ens trobem davant l'espècie *Delottococcus aberiae*, originària de l'Àfrica subsahariana, per la qual cosa es considera que la seua entrada en la Península es va produir per la importació de cítrics de Sud-àfrica que s'havia realitzat anys abans pel Port de Sagunt.

El primer que cal aclarir és que es va actuar de mala fe important fruits amb plagues d'altres països. Segon, que a l'ésser el control d'entrada en frontera competència estatal, la inspecció fitopatològica en l'Estat espanyol correspon al Ministeri d'Agricultura. La falta de rigor en el control de les importacions, sense llevar responsabilitat als exportadors de Sud-àfrica i als importadors d'aqueixa fruita, és negligència del Ministeri. Aquest organisme sempre ha estat sota la direcció política de dos partits: PP i PSOE. Valga això per a assenyalar que, quan els seus representants al País Valencià trauen pit en defensa d'allò valencià, obliden reclamar als seus a Madrid major contundència i tindre un comportament responsable en les seues competències. Per tant, sense mitges tintes, s'ha d'afirmar que qui ha fallat és Madrid i els partits que governen des de Madrid. Ara, la seua falta de gestió ha repercutit i repercuteix en els nostres agricultors, víctimes del menyspreu cap als valencians i la seua agricultura.

Grupo Parlamentario de Izquierda Confederal

En l'actualitat ens trobem en pitjors circumstàncies en el control d'entrada de productes hortofructícoles, ja que també es realitza en altres ports europeus, com Rotterdam, per on estan entrant noves plagues que destrossen l'agricultura. Ni el Govern central de Madrid, ni el de Brussel·les, ni els nostres eurodiputats es preocupen per solucionar aquesta qüestió o que s'establisca un control d'entrada exhaustiu en fronteres.

Però si la plaga és detectada tècnica i oficialment en el 2009, Què han fet des de llavors els governants a Madrid i al País Valencià que ocupaven els càrrecs de responsabilitat en matèria d'Agricultura? Perquè, cal dir-ho clara i claríssimament: res.

Davant la detecció de la plaga existien productes fitosanitaris que podien ser efectius contra ella. Així, es van conformar amb l'ús de plaguicides com a única eina d'acció. El més fàcil va ser no fer res i no planificar el futur, costum una cosa usual de polítics poc compromesos amb la seua terra i de polítiques amb visió curterminista. Així, no van comptar amb el fet que les plagues poden fer-se resistents als verins que s'empren contra les mateixes i que els seus efectes secundaris poden repercutir negativament sobre insectes útils o sobre mamífers, entre els quals es troba la salut dels humans.

Si recordem l'ocorregut en el cas de la mosca blanca dels cítrics i el *Cales noacki*, recordaran també uns camps els arbres dels quals degotaven exageradament de melassa com a excreció d'aquesta plaga, circumstància que feia que fóra difícilment controlable mitjançant productes fitosanitaris. L'aparició d'una matèria activa mitjanament eficaç (*butocarboxim*) semblava la solució. No obstant això, era un cost afegit i prompte van començar les generacions resistents al producte. Va ser la introducció d'un parasitoide anomenat *Cales noacki*, la solució definitiva a aquesta plaga. Vam tenir la sort de la seua aclimatació al nostre clima i hui, la mosca blanca no suposa un risc gràcies a aquest xicotet insecte, que es troba en totes les èpoques de l'any i en tots els seus estats de desenvolupament.

En definitiva, aquesta experiència ens confirma que les polítiques de control de plagues han de realitzar-se amb visió de futur. En aqueix camí ha estat Compromís en la Generalitat des que es va formar govern en el 2015. En 2016 amb el pressupost nou van poder començar noves línies de solució. Concretament, és en aqueix moment quan comença a estudiar-se més a fons aquesta plaga i a valorar-se la possibilitat de control mitjançant parasitoides o predadors. En aqueix sentit es van signar dos convenis amb la Universitat Politècnica de València que han donat resultats clarificadors, la sintetització d'una feromona atrapadora del *Delottococcus aberiae* i la cerca d'un depredador d'aquest. Si la Conselleria d'Agricultura, gestionada per Compromís, no haguera iniciat aqueixes dues línies d'investigació contra la plaga del cotonet de Sud-àfrica, ara ens trobaríem amb els plaguicides prohibits per la UE i sense cap solució.

Grupo Parlamentario de Izquierda Confederal

Costa entendre que mentre els laboratoris valencians treballen per a fer front a aquesta mena de plagues, el Govern aposte per emportar-se a Galícia quatre laboratoris valencians de referència en control de plagues, la qual cosa suposa desmantellar dues seccions de l'IVIA i sengles de la Universitat Politècnica de València.

El ministre Luis Planas està demostrant amb les seues actuacions no tenir la més mínima sensibilitat pel sector citrícola, en atacar la I+D+I valenciana i la delmada agricultura mediterrània, per a reubicar-la precisament en autonomies que són especialment acaronades pel Ministeri quant a preus i atenció als seus problemes.

Quan tenim dues solucions viables de lluita contra la citada plaga, ara falta que Madrid autoritze i ajude a combatre-la amb aqueixes dues eines efectives i que no provoquen dany mediambiental ni en la salut de les persones.

Toca ara reclamar a l'actual Govern sensibilitat pels llauradors. Ells també són poble i poble del més desfavorit. A més d'autoritzar la solta massiva del parasitoide, haurien d'aprovar ajudes per als perjudicats per aquesta plaga. No vinguen amb populismes als ajuntaments, per a després a Madrid passar d'ajudar als nostres llauradors. El que governe a Madrid que demostre ara que està a favor dels llauradors.

Igualment és interessant recordar com Compromís es va quedar sol al Senat primer presentant un escrit no de ratificació de l'acord amb Sud-àfrica (que ningú més va votar a favor) i com tot seguit va ser l'únic partit que va votar en contra de ratificar per la Cambra Alta l'acord de la UE amb els cinc països de l'Àfrica meridional, a l'abril de 2018.

En l'escrit de no ratificació ja s'alertava de les plagues descontrolades des de Sud-àfrica, i ara dos anys després que PSOE, Podemos, PP o Ciutadans ratificaren aquest acord malgrat els advertiments de Compromís, plagues com el cotonet són lamentades per tots.

Per això la Comissió d'Agricultura, Pesca i Alimentació del Senat insta al Govern a:

1.- La urgent autorització per part del Ministeri de la solta massiva del parasitoide *Anagyrus aberiae*, que s'ha demostrat eficaç amb la lluita contra aquesta plaga, ja que la competència en la seua solta és estatal.

Grupo Parlamentario de Izquierda Confederal

2.- A constrènyer al ministre d'Agricultura en aquesta tasca i a establir un pressupost per a ajudar als perjudicats per aquesta plaga i per a dotar d'ajudes per a construir amb urgència insectaris de reproducció del parasitoide que combat el *Delottococcus aberiae*.

3.- Exigir als partits que configuren el Govern a exercir la necessària pressió per a l'augment del control en els ports i aeroports, de productes hortofructícoles tant en els estatals com en els europeus, principalment el de Rotterdam, pel qual entren els majors volums de cítrics sud-africans.

COSTE ECONÓMICO QUE COMPORTARÍA LA MOCIÓN: 15 millones, entre indemnizaciones y reproducción parasitoides.

Palacio del Seando a 6 de julio de 2020

Vicenç Vidal Matas

Portavoz

Carles Mulet García

Senador